

מסורת הש"ס

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כת.

עין משפט
נר מצוה

(א) מכות ה' (ע"ש חוקמאס)
מסדירין (פ"ג, ב' ב"ב ט;
(ג) [מכות ל. ב' ב"ב פ"ג;
(ד) [מ"ב, (ח) [ז"ל בש"ס;
(ו) [עין ש"ל ורש"י;
(ז) רש"י תב"ז זה הדיבור
מוסר, (ח) [ש"ס].

מוסף רש"י

עד שיורמו שניהן.
דכתיב וזהו עד שער העז,
ואמר מר (סוטה ב'): כל
מקום שאלמך עד הרי ארץ
ע"ש עד שפירושן לך המבז
אחד (מכות ה' ובב"ז חגיגה
טו). שלשה אחין ואחד
מצטרף עמהן. דייטא חל
לשנה אח לשנה ואחד עם
האם, שאומר אחד מעד עם
סולן (רשב"ם ב"ב טו). הרי
אלו ג' עדיות. ולכא פער
עדות, דלשמה דקא מסהדי
היא לא מקסדיהו ה"ל ואין
כלל שני עדים קרובים
בעדות אחת (שם). והן
עדות אחת והזמנה. ש"ס
החזמו משלשין ציטין וגם
אין יחזמון עד שיומו סולן
(שם).

רבינו חננאל

בנים להרדי כגון ראובן
ואליפז להרדי מנא לן
ופשטיין א"ם כן ליכתוב לא
ימותו אבות לא הבן אמאי
כתב בנים ללמד דאפילו
בנים להרדי עדותן בטלה.
בנים לעלמא מנא לן כגון
עדות ראובן ואליפז
לעלמא שערותן בטלה.
ובא רמי בר חמא
למישפחה מעדים וזממין
ובא רבא ודחא מזה דתנן
ב"י חזקה הביתים ג' אחים
וא' מצטרף עמהן כ"ו
ופשטה הכי א"ם כן דבנים
לעלמא כשרין הן לכתוב
קרא לא יומתו אבות על
בניהן ולא יומתו על
אבותם ובנים לפה לא אלא
אפי' בנים לעלמא פסולין.
אשכחן אחי אביו ובן אחי
אמו אחי אמו ובן אחי
(אמו) [אביו]. ששינו
במשנתו מנא לן ופשטא
מכתובי אבות אבות תרי
זימני דלא צריך הדוה ליה
למכתב לא יומתו אבות
על בנים ובנים לא יומתו
על אבות דכתיב
רחמנא תרי זימני לפה לי
אם אין לו ענין לקרובי
האב נתנו ענין לקרובי
האם. אשכחן שערות
בטלה לחובה מדרבתי א"ם
יומתו עדות הקרובים אם
יעידו [לזכות] להרדי או
האב נתנו ענין לקרובי
לעלמא מניין כי עדותן
בטלה ופשטא מדרבתי
יומתו תרי זימני לפה לי
הדוה ליה למכתב לא
יומתו אבות על בנים
ובנים על אבות יומתו
יומתו תרי זימני לפה לי
אלא אם אינו ענין לחובה
דלא הוה צריך ליה נתנו
ענין לזכות ובדיני נפשות
והוא הדין לדיני ממונות
דכתיב משפט אחד יהיה
לכם: אמר רב (אחא)
[אחא] אבא לא יעיד לי
וחבתי וכו' וכו' (אבא)
[אני] לא אעיד לו אני ובני
וחבתי. פ"י כגון יעקב
אביו בן יצחק אביו
ישמעאל שהוא אחי אבי

אשכחן אבות לבנים. ראובן לבן שמעון דייטו אחי אביו: וזנים
לאבות. בן שמעון לראובן דייטו בן אחיו. וכל שכן אבות להרדי דהא
בנים מכתב דידהו קא אחו ואימעטו להו מהאי קרא אחיו ובני ואחי
אביו: בנים להרדי מנלן. דקתני במתני' בן אחי אביו פסול לו:
ליכתוב לא יומתו אבות על הבן.

דכיון דכתיב אבות אבות שני אחים משמע
ועל הבן הו' משמע בן של כל אחד
ואחד הו' פסול לשניהם: לעלמא.
שיהו שנים קרובים פסולין להעיד על
אדם מן השוק: בעדות אחיו. דאי
לאו דלמסדיהו ה"ל קרובו כהדיא לא
הוה מיקטל מנאל בנים מתים זה על
זה: שלשה אחים ואחד. מן השוק עם
לא אחד ואחד מעדים על אכילת עם
חוקה על קרקע של אדם מן השוק
ומעיד אחד מן האחים והבא מן השוק
על שנה ראשונה ואחד מן האחים
והבא מן השוק על שנה שנייה והשלישי
על השלישית והרי אלו שלש עדיות
והחוקה קיימת ולא אמרי' עדות
אחת היא והרי העדים קרובים אלא
ג' עדיות יניחו דלשמה דקא מסהדי
היא לא מקסדיהו: וכן עדות אחת
להזמה. דעד דמתזמני כולהו לא
משלמי ממזנה דהא לא הוה מתוקמא
צידא דלוקח אלא כסדודותא דכולהו:
אלא הוה מעלמא קא אחי נהו.
ע"י המזמין אותן הן משלמים ולא זה
על יד זה: הוה ליה שלישי בראשון.
בני שלשה הוה אחי אבא בראשון
דאבא ואחיו ראשונים ואני שני ובני
שלישי ואמר רב דשלישי לא יעיד
בראשון: ואנן. במתני' שני בשני
ושני בראשון מנא אכל כולי האי לא
פסול במתני': שני בשני. כגון אחי
אביו ובני אחי אבא לי ואני לו הרי
לראשון בשני ושני בראשון בן אחי אבא
לי ואני לו הרי שני בשני אכל בני לאחי
אבא לא תנן: מאי חסנו דקתני
מתני'. אחי אביו ובני וחמנו האי
חסנו דמתני' אביו קאי דהוה שלישי
האי חסנו. ולקמן פריך א"כ הוה שלישי
בשני: אגב אורחיה. דבעי לאשמועינן
שלישי פסול נקט חסנו בן דלשמועינן
נמי בעל כאשמו: שמונה אבות. עם
צניהם וחמניהם הו' כ"ד. אע"ג דמתני'
תשעה תנן דר מחורגו שאין בן וחמנו
עמו לקמן פריך להו: מלשון ופרטין.
ח' אבות וח' צנים וח' חמנים וח' בני
חמנו ח' קרי ליה: ואמאי קרי
לשם. רב לחמנו דמתני' חסנו בן כיון
דחסנו לא הו' מזרעו ומעלמא אחי
נמי לאחי אבא דהוה שלישי בראשון
פסול. ואיכא לאקשויי לרב כיון דאמר
חסנו כדור אחר דמי אביו פסול חסנו
לאחי אבא הוה ליה רביעי בראשון אלא
וקתני מתני' חסנו אחי אבא פסול לי הוה ליה שלישי פסול בשני ורב כאשר שלישי בשני דקאמר קא אחי לא אעיד לו אני ובני אכל בני לבני יעיד: ה"ג אלא רב דאמר כ"א. ולעולם חסנו לאו כדור אחר דמי ורב דפסיל שלישי בראשון כ"י אלעזר דאמר שלישי בשני פסול וכ"ש שלישי בראשון ומיהו לית הלכתא כוותיה דלמרינן ב"ש נוחלין (ב"ב ד' קמא). דשלישי ב' בראשון כשר והלכתא כוותיה דרב מדמזכרין (א) הוה: בן בנו של אחי אבא. לדידי הוה שלישי בשני ורב כאשר שלישי בשני דקאמר קא אחי לא אעיד לו אני ובני אכל בני לבני יעיד: רבי אלעזר. כ"כ קצירא ליה דו"ו לרבות אחא ודריש על צנים למימר דכל דפסילי לאבות פסול לצנים הלכך כי היכי דג' בראשון פסול שלישי בשני נמי פסול: וסגא חונא. תנא דידן כמו אבונא אחונא: חסנו בעל אחותי פסול לי ואני לו שאני אחי חמנו ואני לחסנו בעל אחות אבי בן אחי חמנו אני. ולחסנו בעל אחות אחי בן אחות חמנו אני. מילתיה דרב נחמן מחמתיהן דקתני מתני' יליף וכן מילתיה דרב אשי מחמתיהן דלחיו ואחי אביו ואחי אמו הן ובניהן וחתניהן רב איקלע למזבן חסנו כדור אחר דמי אביו פסול חסנו

מאי חסנו דקתני מתני' חסנו בן. תימא א"כ מתני' דקתני גיסו
ובני וחמנו היינו חסנו בןו אלא חסנו חסנו בן אחות אשמו פסול
הא אפי' חסנו בן אשמו כשר דקתני חורגו לבדו וי"ל דכיון דחסנו
הוה חסנו בןו איכא למימר דחורגו לאו למעוטי בן חורגו וחסנו חורגו
אלא אחא למעוטי בן בן חורגו וחסנו
בן חורגו: שמונה אבות שהן
כ"ד. איכא טעמא דחלל ניהו אלא
לפוס ריהטא דמתני' קחשיב:
תלתין ותרתין הוה. הא דלא
קאמר ארבעים הוה הם
וצניהם וחמניהם וחסנו צניהם ובני
צניהם משום דלא קתני להו כהדיא
במתני' אי נמי שם חמנות חד הוה:
"תלתין ותרתין הוה. פ"י הקונט'
דחסנו צניהם לא חשיב
דשם חמנות חדא הוה ור"י אומר דבני
צניהם לא חשיב משום דלא קתני
להו במתני' כהדיא):

בין דמעלמא אחי כדור אחר דמי.
פ"ה והא דלא אקשי' ליה
לרב כיון דלמרת כדור אחר דמי
אמאי פסול חסנו לאחי אביו הוה ליה
רביעי בראשון משום דקאשי' ליה
מילתא אחריתי והקשה הר"ר יוסף
אחי הר"ר לה"ר דלמאי לא מקשי'
לרב דלכשר ג' בשני דקאמר אחי
אבא לא יעיד לי הוה ובני וחמנו
וחסנו כדור אחר דמי א"כ פסול שלישי
בשני ומיכר הר"ר אה"ר דהוה מלי
לאקשויי הכי אלא משום דקאשי' ליה
מילתא אחריתי לא אסיק אדעתיה
דהכי נמי תיכר צניסת הקונטרס:
רב דאמר בר' אע"ז. אומר ר"ת
דכן הלכה דשלישי בראשון
פסול דמכות ב' י"ש נוחלין (ב"ב ד' קמא):
ושם דלמא ליה ר' אבא לרב יוסף בר
חמא הלכה שלישי בשני כשר ומשמע
הא בראשון פסול ואמר הס"ס דהכי
הלכתא וצירושלמי נמי אמרי' משה
מהו להעיד כאלה פנחס ואמר ר'
יוחנן כשר ומדנקט אשת פנחס
משמע דלפנחס לא יעיד דהוה שלישי
בראשון הוה דלא חסנו חסנו אשה
ככעלה כי הוה כאלה חורגו משום
דתם איתפלג דר':

גיסו
לא יעיד לי הוה ובני וחמנו ואכתי הוה ליה שלישי בשני ורב אכשר שלישי
בשני רב סבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא מאי טעמא דרב דאמר קרא
לא יומתו אבות על בנים ובנים לרבות דור אחר ורבי אלעזר על בנים אמר
רחמנא פסולי דאבות שדי אבנים אמר רב נחמן אחי חמנו לא יעיד לי בן אחי
חמנו לא יעיד לי בן אחות חמנו לא יעיד לי ותנא תונא בעל אחרות
ובעל אחות אביו ובעל אחות אמו הן ובניהן וחתניהן אמר רב אשי כי
היונן בי עולא איבעי לן אחי חמנו מהו בן אחי חמנו מהו בן אחות חמנו מהו
אמר לן תניתוה אחיו ואחי אביו ואחי אמו הן ובניהן וחתניהן רב איקלע למזבן
גוי'לי

הי' הכי הוה ליה שלישי בשני ורב "אכשר
שלישי בשני אלא רב דאמר כרבי אלעזר
דחנניא רבי אלעזר אומר כשם שאחי אבא
לא יעיד לי הוה ובני וחמנו כך בן אחי אבא
לא יעיד לי הוה ובני וחמנו ואכתי ליה שלישי בשני ורב אכשר שלישי
בשני רב סבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא מאי טעמא דרב דאמר קרא
לא יומתו אבות על בנים ובנים לרבות דור אחר ורבי אלעזר על בנים אמר
רחמנא פסולי דאבות שדי אבנים אמר רב נחמן אחי חמנו לא יעיד לי בן אחי
חמנו לא יעיד לי בן אחות חמנו לא יעיד לי ותנא תונא בעל אחרות
ובעל אחות אביו ובעל אחות אמו הן ובניהן וחתניהן אמר רב אשי כי
היונן בי עולא איבעי לן אחי חמנו מהו בן אחי חמנו מהו בן אחות חמנו מהו
אמר לן תניתוה אחיו ואחי אביו ואחי אמו הן ובניהן וחתניהן רב איקלע למזבן
גוי'לי

נא מ"י פ"כ מהל' עדות
הלכה א' מהל' עשין כ'
[טוסימא ס' לן]:
גב ב' מ"י שם פ"כ הלכה
ז' [טור] שם טוסימא
ח"מ פ"י קמח פ"י ה':
גב ג' ד' מ"י פ"י מהל'
עדות הלכה טו סמג
לאון רטו טוסימא ח"מ
סמג לן ספ"ק יוד:
ג' ד' ו' ז' ח' מ"י שם הלכה
ד' טוסימא שם ספ"ק ז':

תורה אור השלם

1. לא יומתו אבות על
בנים ובנים לא יומתו על
אבות איש בחטאו
ידברם כד שו
משפט אהרן ויהיה
לכם כגון כהן ויהיה פי
אני יי אלהים:
ויקרא כד כב

רבינו חננאל

ובניהו בנו ועשו חסנו לא
יעידו לי. אף אני יעקב
ודאובן בני חסנו לא
נעיד לו ואקשין אמאי
והא ראובן שלישי הוא כי
הוא בן יעקב בן יצחק
וישמעאל דהוא ראשון
שהוא יצחק אחים והן
ראובן
לישמעאל יבא שלישי
בראשון ולא עשנו
במשנתו שהן פסולין
אלא הן ובניהן שני
בראשון ושני בשני שלישי
בראשון לא תנן שהוא
פסול. ושקלינן וטרנינן
דבריהם פשוטין הן.
ואסיקא רב במשנת ר'
אלעזר אמר דחנניא ר'
אליעזר אומר כשם שאחי
וחבתי לא יעיד לי הוה ובני
אבא בן. ואקשין וזה
רב אכשר שלישי בשני.
ופריך ר' סבר לה כוותיה
בהא דחנניא אחי אבא לא
יעיד לי הוה ובני וחמנו
ופליג עליה בחדא דרב
סבר שלישי בשני כשר
וכן הלכה ור' אליעזר אומר
כך בן אחי אבא לא יעיד
לי הוה ובני וחמנו כלומר
שלישי בשני פסול ולית
הלכתא כוותיה מאי טעמא
דרב דייק ובנים כלומר
ובנים שהבנים בלבד
פסולין כמו אבותם
ולמעלה מהן כשר דייק
ו' ר' אליעזר אומר מדלא
כתיב לא יומתו אבות על
פי' בנים אלא ובנים
שמעין מניה כי בנים
כאבות הוה אבות חסנו
ובניהן פסולין אף בניהן
הן ובניהן פסולין הוה דור
שלישי. אמר ר' י' אחי
חמנו לא יעיד לי ובן אחי
חמנו ובן אחות חמנו
לא יעיד לי. פ"י אחי
חמנו הוא חסנו בעל
אחות בן אחי חמנו הוא
חסנו בעל אחות אביו בן
אחות חמנו הוא חסנו
אחות אבות הוא וזהו
ששינו בעל אחותו ובעל
אחות אביו ובעל אחות
אמו הן ובניהן וחתניהן
חמנו בן אחי חמנו בן אחי
חמנו בן אחות חמנו הוא
חסנו בן אחי חמנו
הוא חסנו אחי אביו בן
אחות חמנו הוא חסנו
בן אחי חמנו הוא חסנו